

Het SMSje

Welkom

Voor u ligt het voorjaarsnummer van het SMSje, met daarin veel leuk nieuws: de restauraties van Stel's meulen en de molen van de Grootte Polder zijn inmiddels gereed en we doen daar verslag van. We stellen weer een molenaar voor en besteden aandacht aan onze opleiding tot vrijwillig molenaar. Activiteiten, zowel die we hadden als die we nog krijgen, passeren de revue. We besteden aandacht aan de prioriteiten voor onderhoud van onze molens - en we sluiten ook nu weer met een leuke puzzel af. Helaas hebben we ook verdrietig nieuws te melden: in januari moesten we molenaar en instructeur Lammert Groenewold naar zijn laatste rustplaats brengen. Dat doet ons pijn – maar Lammert zou hebben gezegd “laank verhoal kört – ik ben der nait meer moar ie aal, gewoon deurgoan”. Doen we ook. We wensen u dus ook nu – veel leesplezier!

Op de voorpagina

[14] Op de voorpagina van dit nummer een mooie afbeelding van de Noordermolen. Deze molen bemaalde de 635 hectare grote Noordermolenkolonie.. Ooit had de molen twee vijzels maar helaas werd in 1934 één vijzel verwijderd. De windbemaling werd in 1959 stopgezet en daarna kwijnde de molen steeds meer weg. In 1963 kocht Simon Graafhuis (de toenmalig organist van de Noordbroekster kerk) de molen en liet deze in 1964 herstellen. Helaas raakte de molen in de loop der jaren weer in verval en verkeerde tenslotte in zeer slechte staat. In 2004 begon de firma Dunning met een ingrijpende restauratie. De zelfzwichting, die in 1964 al was verwijderd, werd daarbij niet meer aangebracht. Op 4 juni 2005 is de molen feestelijk in gebruik genomen.. De molen ligt geweldig mooi in een bijna ideale biotoop en bezoekers krijgen zo een uitstekende indruk van het oude molenaarsambacht. De molen is vaak op zaterdag open en uiteraard op afspraak. Molenaar Geert Manting verwelkomt u er graag!

Van Hall

[281] "Dames en heren!" galmt molenaar Klöpping "graag even hier verzamelen, want het terrein is nog niet helemaal veilig!". De groep gaat braaf in een halve cirkel om Klöpping heen staan. Het is een groep scholieren uit Leeuwarden, van Van Hall Larenstein. Zij komen in het kader van het maken van een landschapsbiografie. De technische commissie van onze Stichting denkt dan

gelijk aan ons biotoopproject; hoe krijgen we - en houden we - het gebied rond onze molens zo geschikt mogelijk voor het in bedrijf houden van onze molens. Nadat op het molenerf van de molen van de Grote Polder de molenbiotoop is besproken mogen de leerlingen vragen stellen. Daarna leiden we groep voor groep door de molen. Men is geboeid door het oude instrument, de techniek en de verhalen die met veel elan worden verteld door de begeleiders. Onder luid getoeter nemen de studenten later op de middag afscheid. "Bedankt, wie weet wordt ik ook wel molenaar" zegt een jongedame bij het afscheid. We hopen het!

Gasten van ver – en toch dichtbij

Molen de Entreprise ligt vrij dicht bij het opvangcentrum van het COA in Kolham. Op woensdag 11 november 2015 zijn daar de eerste bewoners gearriveerd. De opvang is voor een jaar toegezegd en kan maximaal 380 mensen enkele dagen tot enkele weken onderdak bieden. Molenaars Danes, Roemeling, Van Doornik en molenaar in opleiding Mathlener krijgen regelmatig mensen uit de opvang op de molen. "De mensen vinden het geweldig hier" straalt Jan Danes desgevraagd. "Ze zijn er even uit en maken kennis met een typisch Hollands fenomeen". Wilt u helpen in het COA? Mail kolham@coa.nl

Theodor Steenblock †

[249] Op 20 september 2015 is Müllermeister Theodor Georg Steenblock van de bekende molen in Spetzerfehn (D) overleden. Theodor was ook leermeester van onze molenaar Martin van Doornik, die bij hem de kunst van het stenen billen heeft geleerd. Theodor is 86 jaar geworden. Tot in april 2015 was hij nog op de molen. Meer over Theodor, zijn leven en zijn molen vindt u op onze webstek.

Symposium

[275] vrijdag, 11 september, werd Stel's Meulen in Harkstede feestelijk heropend. Aansluitend hield de MSMOG haar eerste symposium, namen we afscheid van ex-bestuursleden, deden we aan kunst en eerden we een molenaar - en dat alles begeleid door het mooie pokpokpok ritme van een originele Brons motor. Het was een bijzonder leuke middag, die eindigde met een hapje en een drankje.

Molenaar Stel - de molen is naar hem genoemd - was de laatste vakmolenaar en heeft nog tot ver in de jaren 60 de molen in bedrijf gehad. Zijn dochters waren op het symposium en konden er nog mooi over vertellen. Ze schetsten een beeld van een drukke zaak, midden in het dorp. Molenaar Gerrit Tammenga ontving uit handen van een bestuurslid van de Hollandsche molen een mooie barometer ter gelegenheid van de heropening en als dank voor de grote inzet van de betrokken vrijwilligers. Hierna volgde het afscheid van oud bestuursleden. Zij kregen een schitterende metaalgravure aan de hand van een foto gemaakt door DeJee fotografie en voorzien van een gedicht van Theo Danes. Oud MSO voorzitter Roelof Manting bood het bestuur een originele maalsteen aan. Afsluitend genoten de vrijwilligers van de MSMOG van een goed verzorgde barbeque.

Groot onderhoud Groote Polder

[280] We waren in ons laatste SMSje wat te enthousiast toen we meldden dat we dachten dat de molen van de Groote Polder alweer kon malen – dat had letterlijk nog wat voeten in aarde. De waterbouwkundige werken begonnen in mei, maar er waren daarbij een aantal onverwachte complicaties. Daar werd uiteindelijk een oplossing voor bedacht, maar toen was het aardig gaan winteren en werd het eerst nog eens Kerst. Pas eind januari kon er weer worden begonnen met afwerken. Inmiddels is het werk opgeleverd en kon molenaar Henk Klöpping de vang voor het eerst weer lichten op zondag 7 februari.

De eerste indrukken zijn goed: de molen verplaatst met grote kracht het nodige water. Het is een feest om te zien hoe het water tot aan de overkant van de boezem gestuwd wordt – iets wat eigenlijk niet meer voor is gekomen na de restauratie in 1974. Het nieuwe gevlucht voldoet goed.

Omdat bekend is dat deze molen goed maalt is aanvoer van water heel belangrijk. Daarom is de boezem voor de molen door Kramer uit Metslawier extra uitgebaggerd. Maar het lijkt nog niet helemaal voldoende: bij een strakke wind en goed malende molend malen we onze berging leeg en kan de molen op hol slaan. Mogelijk moet er dus nog een wijziging in het circuit worden aangebracht, de technische commissie beraadslaagt daar over.

Desalniettemin geniet molenaar Klöpping volop van het malen met de molen. “Zo hoort het op een poldermolen: het schuim moet er voor staan!”

De molen zal naar verwachting nu weer regelmatig op zondagmiddag draaien. “Het is nog wel een beetje een modderboel, want het gras komt er pas in mei in” vertelt Henk. “Maar met *stevels* aan lukt het al prima en de mensen zijn van harte welkom!” Kom dus zeker kijken als de molen draait – eh.. maalt!

In memoriam – Lammert Groenewold

[278] Onze makker, onze kameraad, onze Lammert - hij is er niet meer. Wat kun je nog zeggen als iemand, zo sterk, zo levendig, er niet meer is. Onwerkelijk.

Lammert, in de zon, bij zijn "Grote Polder" molen - wat zal het vreemd zijn dat hij er niet meer bij zal zijn deze zomer. Wat zullen we hem missen: altijd een verhaal, altijd een beleving, altijd iets interessants te melden.

Hij stond aan de basis van de Slochter Molenstichting. En die vormde weer de basis voor onze Stichting. Wij zijn Lammert dankbaar voor alles wat hij heeft gedaan - het was zo veel.

Hij was nog op de been toen de restauratie van zijn molen gaande was, gaf aanwijzingen, leefde innig mee. Bij het roeden steken moest hij in de auto blijven, maar hij genoot zichtbaar, maakte nog foto's. Uiteindelijk ging ook autorijden niet meer en werd hij bedlegerig. Maar als je niet meer op kunt staan kun je nog tikken - en als je nog kunt tikken kun je je nog inzetten voor de molens. Want zo was Lammert, een door- en door molenaar, instructeur en adviseur en tot het laatst een vechter.

Lammert Groenewold is vrijdagmiddag, 22 januari 2016, overleden na een strijd met een vreselijke ziekte. Hij is 55 jaar geworden. Wij zullen er proberen te zijn voor zijn familie, wiens gemis nog zoveel groter is dan het onze. Tientallen molens stonden in de rouw. "Zijn" molen van de Grote Polder heeft te zijner eer 6 weken gerouwd.

Moge hij rusten in vrede.

Wie is .. Lex van der Gaag?

Een nieuwe stichting met maar liefst 30 medewerkers. Wie zijn dat en waarom werken ze met en rond molens? Vandaag stelt molenaar Lex van der Gaag zich voor.

In 2006 afgestudeerd, opgeleid door Gerda Koster. Enthousiast molenaar op molen Windlust. Tevens zeer handig met touwwerk, zeildoek, naald en draad.

Samen met Koos Uil ook molenaar op de Olinger Koloniemolen aan de Groeve bij Overschild en evenals Marius Biesheuvel oliestlager geweest op de Wachter. Lex is sinds 2015 lid van de technische commissie, samen met molenaar Hans Tiddens en molenaar Grieto de Vries. Lex heet u samen met molenaar Marius Biesheuvel graag welkom op de Windlust. De vaste draaidag is de vrijdagmiddag - of op afspraak.

Tevredenheidsonderzoek 2015

Onze vrijwilligers willen op de hoogte worden gehouden door ons bestuur en de commissies. Daarvoor hebben we allerhande middelen: bijeenkomsten, e-mail en onze webstek, bijvoorbeeld. Die kent, naast wat u als donateur te zien krijgt, ook veel extra mogelijkheden voor onze vrijwilligers. Zo zijn er speciaal op hen gerichte (interne) artikelen en is er een heus “portal” wat men kan gebruiken voor allerhande administratieve en communicatieve zaken. Mooi, maar .. is het goed genoeg? We hebben een anoniem onderzoek gedaan naar de tevredenheid van onze medewerkers. De resultaten waren mooi: overwegend is men tevreden maar men ziet wel verbeterpunten. Die worden door de CC en het Bestuur opgepakt. Over 3 jaar doen we weer een onderzoek om te zien of het (nog) beter is geworden.

Unesco

[268] Wie is .. Zoltan Quittner? Dat blijkt een "engelstalige journalist" te zijn die ons wil interviewen. Want de Nederlandse molen-traditie en het daarbij horende beroep "molenaar" maakt grote kans op de UNESCO werelderfgoedlijst te komen. Zoltan wil horen hoe "wij" daar over denken. Daar maakt hij dan een mooie "podcast" van, die je dan op het Internet kunt beluisteren. En de journalist wil de molen ook graag zien draaien. Dat kan allemaal.. Henk Klöpping en Koos Uil geven gezamenlijk het interview op de Fraeylemamolen, die ondertussen lustig maalt.

Hoe denken "wij" eigenlijk over die UNESCO vermelding? Het is gratis publiciteit, de molenaars en molens komen nog eens weer extra onder de aandacht en misschien helpt het ons om meer fondsen te werven, meent Henk Klöpping. Maar laten we eerst de beer maar eens schieten voor we de huid verkopen – het is immers nog niet zo ver. Wel is de kans hierop heel groot. Het dossier is inmiddels ingediend door diverse Nederlandse molenorganisaties. De UNESCO beslissing wordt naar verwachting dit jaar nog genomen.. Wij houden u op de hoogte!

Bestuurslid gezocht

[270] Onze Stichting krijgt meer taken en zoekt daarom een zesde bestuurslid. Wij zoeken met name iemand met brede kennis van financieel-economische zaken, bij voorkeur met een breed netwerk op dat gebied.

Een meer uitgebreid profiel vind u op onze webstek. Verder vroegen onze voorzitter Reint Huizenga en bestuurslid Grieto de Vries op 12 december hier ook aandacht voor tijdens een uitzending van Radio Oldambt (LOGO). Heeft u het gemist? Op onze webstek [270] kunt u hem alsnog beluisteren.

Interesse of vragen? U kunt mailen met: voorzitter@msmog.nl.

Koreanen op De Ruiten

[258] Op zondag 13 september 2015 – in het Open Monumentenweekend - krijgt De Ruiten bezoek van een groep van 11 Koreanen. De groep bracht eerder die dag een bezoek aan de vesting Bourtange en had het middageten op de boerderij bij de Fraeylemaborg genoten. Het bezoek aan de molen is voor de Koreanen een geweldige belevenis: men kent de

Hollandse molens alleen maar van prentbriefkaarten. Eén van de mensen fungeert als tolk. Molenaar Henk Helmantel legt alles uit in keurig Engels en de tolk vertaalt het, vice versa. De bezoekers gaan dan beurtelings in twee groepen mee tot in de kap van de molen. De andere helft geniet dan van een andere Groninger traditie: koffie en thee met "ôlle wieven".

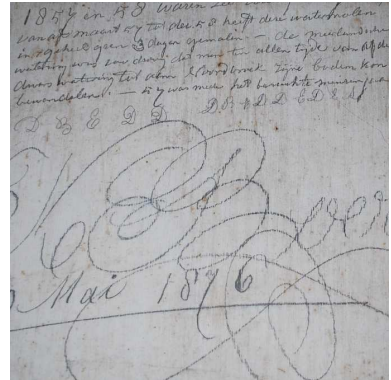
Evenementen

[16] Een greep uit de molenevenementen in de komende maanden. Zie voor de laatste stand van zaken altijd onze webstek.

Zaterdag 14 en zondag 15 mei 2016: Nationale molendag. Zaterdag 11 en zondag 12 juni 2016: Groninger molenweekend. Zaterdag 10 en zondag 11 september 2016: Open Monumentendag. Het thema van het Open Monumentenweekend is deze keer "Iconen en symbolen". We proberen zoveel mogelijk onze molens open te hebben tijdens deze dagen. Er wordt altijd een lijst op onze webstek gepubliceerd. Elke tweede zaterdag van de maand: Rondje Harkstede. Van 13.00u tot 16.00u is onder meer Stel's Meulen geopend. U wordt van harte uitgenodigd voor een verkenning waarbij u wordt rondgeleid in de molen. En zoals altijd bent u op elke draaiende molen van onze Stichting altijd van harte welkom!

Boodschap uit 1876

[282] Molenaar en leermeester Geert Manting en leerling Vincent Mathlener bestuderen samen de werking van de vang op de Noordermolen. Het is ijzig koud dus is de deur gesloten. Plots, als door geestenhand geleid opende deze zich. Het was geen geest: de buurman had de weg naar de molen gevonden. Maar geesten hadden er toch wel wat mee van doen want buurman had bij het afsteken van het behang in zijn kamer een bericht uit 1876 gevonden. Daarin werd ook onze molen genoemd. Het volledige verhaal leest u op onze webstek!

Molenonderhoud 2016

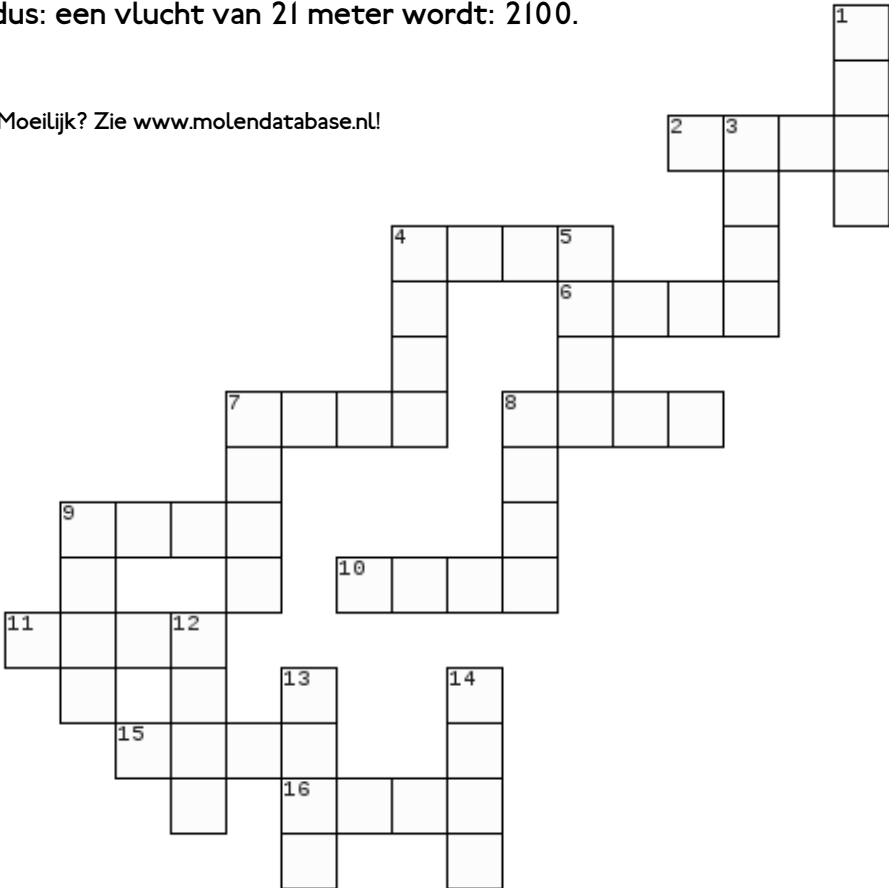
De technische commissie laat ook in 2016 weer diverse onderhoudswerkzaamheden uitvoeren aan de molens. Diverse molens worden geschilderd. De schade aan de molens, veroorzaakt door de aardbevingen, wordt dit jaar hersteld. Diverse bomen nabij Stels meulen in Harkstede worden dit jaar gekapt, waardoor de molen weer beter kan draaien. Voor de poldermolens aan de Groenedijk in Slochteren wordt in 2016 een herstelplan voor de omgeving van de molens opgesteld. Voor het herstel van het motorhuisje bij de koren-molen Windlust in Overschild, uniek in Noord-Nederland, is subsidie aangevraagd. Getracht wordt om de werkzaamheden nog dit jaar uit te voeren. We zoeken nog een motor om het koppel maalstenen onder in de molen weer af en toe te laten draaien.

De begeleiding van de werken wordt uitgevoerd door leden van de technische commissie, bestaande uit Grieto de Vries, Hans Tiddens en Lex van de Gaag, met hulp van enkele externen..

Puzzel

[14] Molens zijn uniek. Dat blijkt ook uit hun bouwjaar en uit de lengte van de roeden. In deze puzzel bestaat de oplossing uit 20 unieke, 4 cijferige getallen. U dient ofwel de huidige vlucht ofwel het oudste bouwjaar van onze molens in te vullen – maar wat nou precies waar moet mag u zelf uitzoeken. De vlucht schrijft u uit in centimeters, dus: een vlucht van 21 meter wordt: 2100.

Moeilijk? Zie www.molendatabase.nl!

Van links naar rechts:

2. De Dellen	9. Groote Polder
4. Westerse Molen	10. Noordermolen
6. Fraeylemamolen	11. Stel's Meulen
7. Windlust	15. Noordstar
8. Stel's Meulen	16. De Dellen

Van boven naar onder:

1. De Dellen	8. Entreprise
3. Windlust	9. FraeyLema
4. Noordermolen	12. Entreprise
5. Groote Polder	13. Noordstar
7. De Ruiten	14. De Ruiten

Ons Bestuur in beeld

Het was al een tijdje de bedoeling een mooie foto van onze bestuurders op te nemen in ons SMSje, maar het zijn hele drukke mannen. Het lukte maar steeds niet ze samen op een foto te krijgen. Maar de aanhouder wint! Met trots presenteren wij u ons bestuur: van links naar rechts: Mario Post (penningmeester, tijdelijk waargenomen door Wim Koeneman), Reint Huizenga (voorzitter), Wim Koeneman (lid en waarnemend penningmeester), Grieto de Vries (lid) en Harry Westerhof (secretaris). De foto is genomen in september 2015, voor molen de Noordstar in Noordbroek.

Colofon

Het 'SMSje' is een publicatie van de Molenstichting Midden- en Oost-Groningen. Dit is nummer 1 van jaargang 10 (April 2016).

© 2016 MSMOG Commissie Communicatie. Web: www.msmsg.nl

Mail: redactie@msmog.nl. Telefoon: 06-54656573.